

ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Το Υπουργικό Συμβούλιο (ΥΣ) με Απόφαση του με αριθμό 91.897 και ημερομηνία 21/09/2021, ενέκρινε το αναθεωρημένο Σύστημα Παρακολούθησης και Ελέγχου (ΣΠΕ) του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) Κύπρου. Σκοπός του ΣΠΕ είναι η θέσπιση, σε εθνικό επίπεδο, των απαιτούμενων διαδικασιών και των αρμόδιων φορέων για τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και της διενέργειας των απαραίτητων ελέγχων προς τήρηση του εφαρμοστέου ενωσιακού και εθνικού δικαίου για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, καθ' όλη τη διάρκεια της υλοποίησης των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ). Ειδικό στόχο του ΣΠΕ αποτελεί η πρόληψη, ανίχνευση και αντιμετώπιση κινδύνων απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων καθώς και η αποφυγή διπλής χρηματοδότησης από τον ΜΑΑ και άλλες πηγές χρηματοδότησης της Ένωσης. Το ΣΠΕ συμπληρώνουν εξειδικευμένοι εγκύκλιοι.

2. Η περαιτέρω ενίσχυση του ΣΠΕ κρίθηκε αναγκαία μετά από έλεγχο συστήματος που διενήργησε η ΕΕ, όπου εντοπίστηκαν αδυναμίες στις διαδικασίες που εφαρμόζονται για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Ως εκ τούτου, στα πλαίσια αναθεώρησης του ΣΑΑ, συμφωνήθηκε με την ΕΕ νέο σχετικό κεφάλαιο και συγκεκριμένο ορόσημο, το οποίο πρέπει να επιτευχθεί ώστε να δύναται να υποβληθεί το 2^ο αίτημα πληρωμής για το ΣΑΑ. Το νέο κεφάλαιο και ορόσημο, στοχεύουν να διασφαλίσουν ότι το πλαίσιο ελέγχου του Κυπριακού ΣΑΑ αποτρέπει, εντοπίζει και διορθώνει τη διαφθορά, την απάτη και τις συγκρούσεις συμφερόντων κατά τη χρήση των πόρων του Μηχανισμού, καθώς και την ύπαρξη ρυθμίσεων για την αποτελεσματική αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης βάσει του κανονισμού του ΜΑΑ και άλλων μέσων χρηματοδότησης της Ένωσης.

3. Το νέο ορόσημο αφορά στον «**Σαφή διαχωρισμό μεταξύ των καθηκόντων επαλήθευσης και υλοποίησης**» η επίτευξη του οποίου επιτυγχάνεται με την έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο:

(α) Κατευθυντήριων Γραμμών που να περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστο:

- τη μεθοδολογία εκτίμησης κινδύνου που πρέπει να εφαρμόζεται για όλους τους τύπους επαλήθευσης (διοικητικές και επιτόπιες),
- επαληθεύσεις για διπλή χρηματοδότηση και διαδικασίες για την αποφυγή της,
- το χειρισμό παρατυπιών και τη διαδικασία χειρισμού καταγγελιών για παρεμβάσεις (έργα ή προγράμματα) που χρηματοδοτούνται από την Ένωση,
- τις απαιτήσεις για επαρκή διαδρομή ελέγχου και

(β) Τη πολιτική και μεθοδολογία για την αξιολόγηση του κινδύνου απάτης και την ανάπτυξη και εφαρμογή Σχεδίων Δράσης για την καταπολέμησή της, σε συνάφεια με τις σχετικές Κατευθυντήριες Γραμμές της ΕΕ, που προβλέπουν:

- Τη διενέργεια κεντρικής αξιολόγησης κινδύνου απάτης για όλες τις αναθέτουσες αρχές,
- Τη συμμόρφωση όλων των αναθετουσών αρχών που εμπλέκονται στην υλοποίηση του ΣΑΑ με το σχέδιο δράσης που εκπονεί / αναθεωρεί η Κεντρική Ομάδα Αξιολόγησης Κινδύνου Απάτης για το ΣΑΑ,
- Τη συμμόρφωση όλων των Φορέων Υλοποίησης Σχεδίων Χορηγιών του ΣΑΑ με ειδικές διαδικασίες για την Προστασία των Οικονομικών Συμφερόντων της

Ένωσης, που επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση θεμάτων που σχετίζονται με την απάτη, τη διαφθορά και τις συγκρούσεις συμφερόντων.

Η επίτευξη του οροσήμου διασφαλίζεται με τον ορισμό από το Υπουργικό Συμβούλιο των Φορέων που θα διενεργούν τις διαδικασίες όπως αναλύονται στις κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες διαχωρίζουν σαφώς τις ευθύνες κάθε εμπλεκόμενης οντότητας, διασφαλίζοντας σαφή διαχωρισμό μεταξύ των καθηκόντων επαλήθευσης και υλοποίησης.

ΜΕΡΟΣ Α: ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΑΑ ΚΥΠΡΟΥ

4. Οι πιο πάνω Κατευθυντήριες Γραμμές (**Συνημμένο Ι**), αφορούν στην εξειδίκευση και αναλυτική αποτύπωση των διαδικασιών επαληθεύσεων που διενεργούνται στο πλαίσιο του Συστήματος Παρακολούθησης και Ελέγχου του ΣΑΑ, και έχουν στόχο τη διασφάλιση της προστασίας του οικονομικού συμφέροντος της Ένωσης, με εστίαση στην πρόληψη, ανίχνευση και αντιμετώπιση κινδύνων απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων, καθώς και την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης από τον ΜΑΑ και άλλα χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης.

5. Οι διαδικασίες επαληθεύσεων στηρίζονται σε μοντέλο αξιολόγησης κινδύνων (risk based verifications model), προσέγγιση η οποία συμβάλλει στην επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της προστασίας του προϋπολογισμού της ΕΕ και της απαιτούμενης απλούστευσης των διαδικασιών. Στο πλαίσιο του ΣΑΑ υλοποιούνται ορισμένες παρεμβάσεις οι οποίες κρίνονται ως ιδιαίτερα τεχνικά απαιτητικές (όπως π.χ. οι ψηφιακές παρεμβάσεις) ή εκτελούνται από ΦΥ εκτός Κεντρικής Κυβέρνησης (οι οποίοι δεν ελέγχονται πλήρως από ελεγκτικές Αρχές του κράτους) ή εκτελούνται από ΦΥ της Κεντρικής Κυβέρνησης οι οποίοι κρίνεται ότι δεν διαθέτουν τεχνική επάρκεια. Με στόχο τον περιορισμό των κινδύνων για τις ανωτέρω περιπτώσεις, έχει αποφασιστεί η δημιουργία πρόσθετων μηχανισμών επιτόπιων τεχνικών επαληθεύσεων και η ανάθεσή τους σε καθορισμένους φορείς καθώς και η διενέργεια επαληθεύσεων δαπανών, συμπληρωματικά με τις υπόλοιπες κατηγορίες επαληθεύσεων που ήδη προβλέπονταν στα πλαίσια εφαρμογής του ΣΑΑ (π.χ. για συμβατότητα δημοσίων συμβάσεων, απουσία σύγκρουσης συμφερόντων κοκ).

6. Οι Φορείς στους οποίους προτείνεται να ανατεθεί ο ρόλος του Φορέα Τεχνικών Επαληθεύσεων είναι: (α) Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, (β) Μονάδα Ευρωπαϊκών Ταμείων του Υπουργείου Εσωτερικών και (γ) Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας. **Η διενέργεια επαλήθευσης δαπανών ανατίθεται στη Διεύθυνση Χρηματοοικονομικού Ελέγχου Ευρωπαϊκών Πόρων του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας.** Κατάλογος με τις παρεμβάσεις του ΣΑΑ που αναλαμβάνει ο κάθε Φορέας για τεχνική επαλήθευση επισυνάπτεται ως **Συνημμένο II**. Οι διαδικασίες και μεθοδολογία επαληθεύσεων που έχει αναπτυχθεί, η συχνότητα, η ένταση και έκταση κάθε κατηγορίας επαλήθευσης καθώς και η εμπειρία των φορέων που έχουν επιλεγεί και στους οποίους ανατίθενται τα καθήκοντα αυτά, περιγράφονται στις υπό αναφορά Κατευθυντήριες Γραμμές (Συνημμένο Ι).

7. Οι υπό αναφορά Φορείς έχουν δώσει ήδη τη συγκατάθεσή τους για την ανάληψη των καθηκόντων που προβλέπονται στις κατευθυντήριες γραμμές και με σκοπό την επιτυχή εκτέλεση όλων των καθηκόντων τους, έχουν ζητήσει τη διοικητική ενίσχυση των Υπηρεσιών τους μέσω της πρόσληψης εξειδικευμένου προσωπικού

— (Συνημμένο III). Σημειώνεται ότι το Υπουργείο Οικονομικών έχει συμφωνήσει με την ενίσχυση και επαρκή στελέχωση των Φορέων αυτών, στις περιπτώσεις που υπήρχε σχετικό αίτημα (Συνημμένο IV). Ειδικότερα για τη Μονάδα Ευρωπαϊκών Ταμείων του Υπουργείου Εσωτερικών, η διοικητική ενίσχυσή της απαιτείται για την ομαλή λειτουργία της, σε σχέση με την εκτέλεση των νέων εργασιών που της ανατίθενται για το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σε συνάρτηση και συμπληρωματικότητα με τις υφιστάμενες εργασίες για το Πρόγραμμα “Θάλεια 2021-2027” και ΠΠ 2014-2020.

ΜΕΡΟΣ Β: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΑΠΑΤΗΣ

8. Οι Συμφωνίες Χρηματοδότησης και Δανείου του ΣΑΑ προβλέπουν, μεταξύ άλλων, ότι, σε συμμόρφωση με το Άρθρο 22 παράγραφος 2 σημείο α) του Κανονισμού ΜΑΑ, το Κράτος Μέλος εφαρμόζει με αποτελεσματικό τρόπο αναλογικά μέτρα καταπολέμησης της απάτης και της διαφθοράς, καθώς και κάθε απαραίτητο μέτρο για την αποτελεσματική αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων. Αυτό περιλαμβάνει:

- τη λήψη ενδεδειγμένων μέτρων για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση υποθέσεων απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων, καθώς και για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης, και την εκκίνηση νομικών διαδικασιών για την ανάκτηση μη ορθώς χρησιμοποιηθέντων κονδυλίων,
- αξιολόγηση κινδύνου απάτης και καθορισμό κατάλληλων μέτρων άμβλυνσης στο πλαίσιο της καταπολέμησης της απάτης.

9. Βάσει των πιο πάνω, η Συντονιστική Αρχή στις 15 Σεπτεμβρίου 2022 ετοίμασε και διαβίβασε σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς πολιτική για την καταπολέμηση της απάτης στα πλαίσια του ΣΑΑ Κύπρου. Στην πολιτική διακηρύσσεται ρητά η πρόθεση της Συντονιστικής Αρχής για μηδενική ανοχή στις πρακτικές απάτης, διαφθοράς και σύγκρουσης συμφερόντων και η δέσμευση της για προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε. και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στο **Συνημμένο V** παρατίθεται η αναθεωρημένη πολιτική.

— 10. Στο πλαίσιο των προληπτικών ενεργειών για την αντιμετώπιση της απάτης, η ΣΑ εφαρμόζει μεθοδολογία αξιολόγησης κινδύνων απάτης (**Συνημμένο VI**), μέσω της οποίας γίνεται η αξιολόγηση του αντίκτυπου και της πιθανότητας εμφάνισης δυνητικών κινδύνων απάτης που θα μπορούσαν να πλήξουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ. Σύμφωνα με το σχετικό Έγγραφο Καθοδήγησης της ΕΕ για την εν λόγω Αξιολόγηση Κινδύνων Απάτης, αυτή θα πρέπει να διενεργείται από ομάδα αυτό-αξιολόγησης η οποία συγκροτείται από τη Συντονιστική Αρχή και στην οποία συμμετέχουν οι κατεχονήν εμπλεκόμενοι, ώστε η διαδικασία να είναι κατά το δυνατόν έντιμη και ακριβής και να διεξάγεται με ομαλό και αποτελεσματικό τρόπο. Συναφώς με τα πιο πάνω, την Κεντρική Ομάδα Αξιολόγησης Κινδύνων Απάτης για το ΣΑΑ Κύπρου, απαρτίζουν οι ακόλουθοι φορείς:

- Η Διεύθυνση Χρηματοοικονομικού Ελέγχου Ευρωπαϊκών Πόρων (ΔΕΠ) του Γενικού Λογιστηρίου της Κυπριακής Δημοκρατίας (ΓΛΤΔ), ως Εθνικός Συντονιστικός Φορέας Επαληθεύσεων και Ελέγχων για την εφαρμογή του ΣΑΑ και ως Αρμόδια Αρχή για τον Εθνικό Συντονιστικό Φορέα για την Προστασία των Οικονομικών Συμφερόντων της Ένωσης (AFCOS)
- Η Διεύθυνση Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της ΓΔ Ανάπτυξης, Υπουργείο Οικονομικών, ως Συντονιστική Αρχή για την υλοποίηση του εθνικού ΣΑΑ
- Η Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων του ΓΛΤΔ, ως Αρμόδια Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων

11. Όλοι οι φορείς που εμπλέκονται στην εφαρμογή του ΣΑΑ, περιλαμβανομένων των Αναθετουσών Αρχών, πρέπει να συμμορφώνονται με τα εγκεκριμένα σχέδια δράσης που προκύπτουν από την αξιολόγηση κινδύνων απάτης η οποία διενεργείται από την Κεντρική Ομάδα Αξιολόγησης Κινδύνων Απάτης για την πρόληψη και τον εντοπισμό απάτης. Οι Φορείς Υλοποίησης οι οποίοι έχουν αρμοδιότητα για την εφαρμογή Σχεδίων Χορηγιών, πρέπει να διενεργούν εξειδικευμένη αξιολόγηση κινδύνων απάτης σε σχέση με τις παρεμβάσεις αρμοδιότητας τους και να συμμορφώνονται με τα Σχέδια Δράσης που απορρέουν από αυτές.

12. Τον Οκτώβριο του 2023 διενεργήθηκε δεύτερη αξιολόγηση, η οποία αφορούσε σε αναθεώρηση και επικαιροποίηση της πρώτης αξιολόγησης κινδύνων απάτης που διεξήχθη το 2022, λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα του 1^{ου} ελέγχου επί του ΣΑΑ Κύπρου για την Προστασία των Οικονομικών Συμφερόντων της Ένωσης. Στη βάση των αποτελεσμάτων της 2^{ης} αξιολόγησης κινδύνων καταρτίστηκε αναθεωρημένο Σχέδιο Δράσης (περιλαμβάνεται στο **Συνημμένο VI**).

13. Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος θα παρουσιάσει την Πρόταση αυτή, καλεί το Υπουργικό Συμβούλιο όπως:

(α) Εγκρίνει το περιεχόμενο των «Κατευθυντηρίων Γραμμών – Διαδικασίες Διασφάλισης της προστασίας των Οικονομικών Συμφερόντων της Ένωσης στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας» και ορίσει τους Φορείς Επαληθεύσεων που καταγράφονται στην παράγραφο 6,

(β) Εξουσιοδοτήσει τον Υπουργό Οικονομικών όπως σε συνεννόηση με τον Υπουργό Εσωτερικών μεριμνήσουν για το βέλτιστο τρόπο ενίσχυσης της Μονάδας Ευρωπαϊκών Ταμείων του Υπουργείου Εσωτερικών, με στόχο την επιτυχή διεκπεραίωση του συνόλου των καθηκόντων της,

(γ) Εξουσιοδοτήσει τον Υπουργό Οικονομικών όπως προβαίνει σε τροποποιήσεις στις πιο πάνω Κατευθυντήριες Γραμμές, εάν και εφόσον απαιτηθούν χωρίς επαναφορά του θέματος στο ΥΣ,

(δ) Εγκρίνει το περιεχόμενο της Πολιτικής για την Καταπολέμηση της Απάτης, της αναθεωρημένης μεθοδολογίας αξιολόγησης και του Σχεδίου Δράσης για την καταπολέμηση κινδύνων απάτης, όπως περιγράφονται στις παραγράφους 9-12,

(ε) Καλέσει τους αρμόδιους Υπουργούς / Υφυπουργούς όπως εφαρμόσουν τις πρόνοιες της Πολιτικής, Μεθοδολογίας και του Σχεδίου Δράσης για την καταπολέμηση της απάτης,

(στ) Εγκρίνει τη δημοσίευση της παρούσας Απόφασης στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΣΤ/ΑΧ 30.11.2023

Λευκωσία, 30 Νοεμβρίου 2023